

AVRUPA KONSEYİ

BAKANLAR KONSEYİ

ADALET ALANINDA BİLGİ SİSTEMLERİNİN BİRLİKTE ÇALIŞABİLİRLİĞİ HAKKINDA REC(2003) 14 SAYILI TAVSİYE KARARI

(Bakanlar Komitesince, Bakan Vekillerinin 9 Eylül 2003 tarihli 851. Toplantısında kabul edilmiştir)

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 15.b maddesi uyarınca;

Avrupa Konseyinin amacının üyeleri arasında daha fazla birlik sağlamak olduğunu göz önüne alarak;

Adalet alanında vatandaşlara ve şirketlere sunulan kamu hizmetinin kalitesini geliştirme kararlılığıyla;

Halkın devletin otoritesine, özellikle suçla mücadele ve hukuki ihtilafları çözme gücüne duyduğu güveni artıracığından; demokrasiyi sağlamlaştırmak ve hukuk düzenini güçlendirmek için etkin bir adalet sisteminin zaruri olduğunu teyit ederek;

Özellikle mahkemelerin ve hukukla ilgili diğer kuruluşların kabarık iş yükü gözönüne alındığında, adalet sisteminin etkin işleyişi için bilgi teknolojisinin vazgeçilmez hale geldiğini kabul ederek;

Bilgi çağında adalet alanında etkin işleyiş için farklı kuruluşlar arasında elektronik bilgi değişiminin hukuken tanınması ve kullanımının yaygınlaştırılmasının gerekli olduğunu kabul ederek;

Anayasal, hukuki ve idari gerekler ve geleneklerin, üye devletlerde adalet alanında çok çeşitli bilgi sistemlerinin varlığını zorunlu hale getirdiğini akılda tutarak;

Adalet alanında bilgi sistemlerinin daha da girift hale geldiğinin farkında olarak;

Bu şartlar altında, adalet alanındaki farklı kuruluşlar arasında etkin ve güvenli elektronik bilgi değişiminin bu kuruluşların bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilir olmasını gerektirdiğinin farkında olarak;

Adalet alanında milletlerarası daha yakın işbirliği için artan pratik ihtiyacı karşılamak amacıyla sınır ötesi hukuki işbirliğini kolaylaştırmada bu birlikte çalışabilirliğin arz ettiği potansiyeli kabul ederek;

Adalet alanında bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğine engel olan idari, yönetsel ve teknik eksikliklerden kaynaklanan çeşitli sıkıntıların farkında olarak;

Adalet alanında bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini, buna uygun belge ve iletişim standartları ve bilgi teknolojisi projelerine yönelik tümleşik yaklaşımları uygulayarak arttırmaya ihtiyaç duyulduğunun farkında olarak;

Adalet alanında birlikte çalışabilirliğin ayrıca ilgili kanunlarda ve iş süreçlerinde uygun değişikliklerin yapılması ve personele yeterli eğitimin verilmesini gerektirdiğini kabul ederek;

Adalet alanında birlikte çalışabilirlik çözümlerinin üye devletlerin kendilerine has ihtiyaçlarına uyarlanması gerektiğini akılda tutarak;

Üye devletlerin, adalet alanında bilgi teknolojisinin gelişmesi konusundaki farklılıklarından kaynaklanan çeşitli birlikte çalışabilirlik ihtiyaçlarının bulunduğunu kabul ederek;

Adalet alanındaki kuruluşların iş süreçlerinde birlikte çalışabilirlik ile ilgili yapılan değişikliklerin hiçbir surette adaletin idaresinde hakimlerin bağımsızlığını garanti eden anayasal güvenceleri etkilememesi gerektiğini hatırlatarak;

Birlikte çalışabilirlik şartlarında veri işlemenin, adalet alanında bilgi güvenliği ve özel hayatın korunması açısından avantajlarıyla birlikte riskleri de olduğunun farkında olarak;

Mahkeme sistemleri ve hukuki bilgi sistemlerinin etkin maliyet kuralları çerçevesinde tasarımı ve yeniden tasarımı hakkında Rec (2001) 2 sayılı Tavsiye Kararı; mahkeme hizmetleri ile diğer hukuki hizmetlerin yeni teknolojiler kullanılarak halka ulaştırılması hakkında Rec (2001) 3 sayılı Tavsiye Kararı ve resmi belgelere erişim hakkında Rec (2002) 2 sayılı Tavsiye Kararı'nı göz önüne alarak;

Üye ülke hükümetlerine aşağıdaki hususları yerine getirmelerini tavsiye eder:

1. bu Tavsiye Kararı'nda yer alan kural ve rehber ilkeleri kendi iç hukuk ve uygulamalarına dahil etmeleri;
2. bu kural ve rehber ilkeleri bilgi teknolojisinden ve adalet alanında birlikte çalışabilirlikten sorumlu kişi ve kuruluşların dikkatine sunmaları.

I. Genel hükümler

1. Tanımlar

Bu Tavsiye Kararı'nda geçen:

- "adalet alanındaki kuruluşlar", mahkemeler, savcılık, polis, cezaevleri, kütük ve sicil kayıt merkezleri, nüfus müdürlükleri, avukatlar, noterler gibi diğer resmi ve özel kuruluşların yanında adaletin idaresinde bilgi değişimi yaparak pay sahibi olan diğer resmi ve özel kuruluşları içerir;

"bilgi sistemleri", adalet alanındaki kuruluşlar tarafından bilginin elektronik olarak işlenmesi, saklanması ve değişimi amacıyla kullanılan dava yönetimi (iş akışı) sistemleri ve veri tabanları gibi bilgi teknolojisi sistemlerini ifade eder;

- "birlikte çalışabilirlik", adalet alanındaki kuruluşların bilgi sistemleri arasında etkin ve güvenli veri ve bilgi değişimini ifade eder.

2. Amaç

Bu Tavsiye Kararı'nın amacı, bilgi teknolojisi siyaseti, süreç tasarımı ve adalet alanında veri ve bilgilerin teknik mimarisi alanlarında atılacak adımlar ve alınacak tedbirlerle ilgili olarak üye devletler için kural ve rehber ilkeleri ortaya koymak suretiyle bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini arttırmaktır.

II. Siyaset konuları

3. Birlikte çalışabilirlik stratejisi

3.1. Üye devletler, adalet alanında hayata geçirilen bilgi teknolojisi projelerinde, adalet alanındaki çeşitli kuruluşların bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğine duyulan ihtiyacın dikkate alınmasını sağlamalıdır.

3.2. Adalet alanı için bir bilgi teknolojisi stratejisi geliştirilirken, *diğer hususların yanısıra* aşağıdaki unsurlar dikkate alınmalıdır:

- adalet sisteminin kademe kademe bilgisayarlı hale getirilmesi;
- e-posta imkanları da dahil olmak üzere haberleşme altyapısı oluşturma;
- sistemden sisteme iletişimi sağlayacak bir bütünleşme stratejisi geliştirme;
- bilgileri gerektiği ölçüde uyumlulaştırma;
- veri toplama ve istatistikî analiz için tümleşik bir sistem oluşturma;
- ortak bir yönetim bilgi sistemini hayata geçirme;
- ortak dahili bilgi sicilleri oluşturma;
- veri tabanları için standart yazılım geliştirme.

3.3. Bu nedenle, adalet alanındaki bilgi teknolojisi projeleri, birbirine bağlı çeşitli alanlarda ve farklı paydaşlar arasında tutarlı işlemlerin yapılmasına imkan tanıyan, böylece uygun koordinasyon ve finansman sağlayan eşgüdümlü programlar çerçevesinde uygulanmalıdır.

3.4. Adalet alanında birlikte çalışabilirliğin hayata geçirilmesi maliyet etkin temelde olmalıdır. Her bir durum için birlikte çalışabilirliğin gereken düzeyi, maliyetler ve beklenen faydalar iyice incelenerek belirlenmelidir.

4. Teknik olmayan güvenlik ve kişisel bilgilerin korunması

4.1. Üye devletler adalet alanında bilgi sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini uygulamaya koyarken, bilgilerin güvenliği ile kişisel bilgilerin, geçerli uluslararası standartların ve ulusal hukukun öngördüğü şekilde korunması ihtiyacını her zaman dikkate almalıdır.

4.2. Üye devletler, adalet alanındaki kuruluşların personelinin bilgi teknolojisi uygulamalarını kullanma ile ilgili görev ve sorumluluklarını belirlemelidirler. Adalet alanındaki kuruluşlar özellikle, bilgi ve verilerin adalet alanında nasıl ele alınması gerektiğini düzenleyen yasa ve yönetmelikler hakkında çalışanlarını bilgilendirmelidirler.

4.3. Üye devletler, adalet alanındaki kuruluşlar dahilinde ve bu kuruluşlar arasında otomasyonla sağlanan bilgi ve belge akışıyla ilgili pozisyonlara denetim veya kontrol

görevlileri atamalıdır.

5. İnsan kaynakları

5.1. Bilgi teknolojisinin hayata geçirilmesinde, adalet alanındaki kuruluşlar, teklif edilen sistem ve hizmetler hakkında muteber kararlar alabilecek kişileri görevlendirmelidirler.

5.2. Adalet alanındaki kuruluşlara, ilgili kuruluşça işlenen elektronik belge ve verilerin bütünlüğü, elverişliliği, saklanması ve tanımlanması işlemlerini yönetecek, bilgi sistemlerinden sorumlu vasıflı personel sağlanmalıdır.

5.3. Üye devletler, avukatlara ve adalet alanındaki kuruluşların diğer personeline bilgi teknolojisi uygulamasıyla ilgili konularda eğitim sağlamalıdır. Adalet alanındaki kuruluşların personeli için, günlük iş yaşamlarında bilgi teknolojisi uygulamalarını kullanmaya özendirilecek teşvikler getirilmelidir.

6. Kamu ve özel sektör arasında birlikte çalışabilirlik

6.1. Üye devletler, adalet alanındaki kamu kuruluşlarının bilgi sistemleri ile avukatlar ve diğer paydaşlar gibi adalet alanındaki özel kişi ve kuruluşların bilgi sistemleri arasında elektronik bilgi değişimini teşvik etmelidirler. Bu tür bilgi değişimleri uluslararası ve ulusal hukuka göre gerçekleştirilmelidir.

6.2. Üye devletler aynı zamanda bilgi güvenliği ve kişisel bilgilerin korunmasını sağlayacak uygun tedbirleri tespit etmeli ve almalıdırlar. Özel korumaya tabi bilgilerin nasıl kullanıldığının denetlenmesi için mesuliyet sistemleri oluşturulmalıdır.

III. Süreç tasarımını yeniden tanımlama

7. İş süreçlerindeki değişiklikler

7.1. Üye devletler, bilgi teknolojisinden azami faydayı elde etmek için, adalet alanında modern bilgi teknolojisi uygulamasını bu alandaki kuruluşların iş süreçlerindeki organizasyonel değişikliklerle ilişkilendirmelidirler.

7.2. Üye devletler, bilgi teknolojisindeki yeniliklerin sunduğu fırsatları kullanmayı ve özellikle birlikte çalışabilirliği sınırlayan kanun ve yönetmeliklerinin yenilenmesinde açık fikirli olmalıdırlar.

7.3. Bununla birlikte, adalet alanında birlikte çalışabilirlik kontrollü olarak hayata geçirilmelidir. Üye devletler, adalet alanındaki kuruluşların, iş süreçlerini tanımlamaları, belgelenmeleri ve açıklamalarını ve birlikte çalışabilirliğin getirdiği değişiklikleri izlemeleri ve denetlemelerini sağlamalıdırlar.

8. Kuruluşlararası süreç zincirleri

8.1. Üye devletler, kurumlararası işbirliğinin son derece önemli olduğu bütün sahalarda, ceza ve hukuk mahkemeleri gibi farklı adalet alanlarındaki kuruluşların da birlikte çalışabilmesini temin etmelidirler.

8.2. Özellikle, adalet alanındaki kuruluşların dava yönetim sistemleri, diğer alanlardaki iş

yönetim sistemleri ile bilgi alış verişini sağlayacak ve ilgili veri tabanlarının tamamını kullanıma açmak suretiyle karar alma süreçlerini destekleyecek tarzda hazırlanmalıdır.

Üye devletler, kendilerine has tanıtım kodları ve tek tip veri tanımları gibi birleştirme tedbirlerini hayata geçirerek çeşitli veri tabanlarının birlikte çalışabilirliğini kolaylaştırmalıdır.

IV. Teknik altyapı ve bilgi altyapısı

9. Belge ve haberleşme standartları

9.1. Üye devletler, verilerin üzerinde mutabık kalınmış ve böyle yapılandırılmış bir yolla toplanmasını sağlamak amacıyla adalet alanında belge ve haberleşme standartlarının uygulanmasına yönelik tümleşik bir yaklaşımı benimsemelidirler.

9.2. Bununla birlikte, yalnızca bir standart benimsemek her zaman mümkün olmayabileceğinden birlikte çalışabilirliğin hayata geçirilmesi birden fazla veri standardının uygulanması ile olabilmektedir. Bu bağlamda, üye devletler adalet alanına özgü yeni standartlar getirmekten ziyade yaygın fiili standartları kendilerince geliştirmelidirler.

9.3. Özellikle, üye devletler, adalet alanında geleceğin belge ve haberleşme standartları olarak işaretleme dillerinin (HTML,XML,vs.) geliştirilmesine vermelidirler.

10. Teknik güvenlik

10.1. Adalet alanındaki kuruluşlar, bilgi sistemlerinin hatalı kullanımı veya arızasından kaynaklanabilecek muhtemel riskleri izleyecek ve denetleyecek usuller geliştirmelidirler. Bu usullere, bilgi sistemlerinin çeşitli düzeylerine erişim kontrolünü sağlayan güvenlikle ilgili rehber ilkeler de dahil edilmelidir.

10.2. Üye devletler, uygun olduğu hallerde adalet alanındaki çeşitli kuruluşlar arasındaki elektronik haberleşmenin güvenliğini sağlamak için, dijital ortamların taşıdığı birtakım risklere yönelik olarak adalet alanında kriptografi uygulamasını teşvik etmelidirler.

10.3. Üye devletler ayrıca, alıcı veya gönderici kimliği doğrulaması ve güvenilir aracı kurumların yayınladığı elektronik sertifikaları kullanan elektronik imza doğrulaması yoluyla mesajın bütünlüğü ve reddedilmemesinin yanı sıra gizliliğini sağlamak amacıyla adalet alanındaki kuruluşlar açısından Açık Anahtar Altyapısını yaygın olarak kullanmalıdırlar.